

Legislative acts of a single state can either permit or prohibit the release and distribution of certain types of products. In addition, the examination of the legal aspects of transnational corporations' activities should account for both changes within the corporations themselves and developments in the regulatory legal frameworks of the countries where the corporation's head company is officially registered and where its subsidiaries operate. This holistic approach ensures a comprehensive understanding of the legal environment surrounding transnational corporations and facilitates effective compliance with relevant laws and regulations.

Rererences

1. Golikova Yu.A. (2010), "Transnational corporations: the definition of nature and characteristics of activities in modern conditions", *Bulletin of NGU. Series: Socio-Economic Sciences*. 4. P. 32-39.

2. Anatoliy Kostruba. Legal aspects of transnational scale corporations' activity in terms of sustainable development. *Rivista Di Studi Sulla Sostenibilita*. 2022. 2. P. 49-63.

УДК 346.9(043.2)

Сенченко А.О., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Нецька Л.С., к.ю.н., доцент

АДВОКАТ ЯК ПРЕДСТАВНИК У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

У господарському суді представництво відіграє ключову роль для захисту суб'єктивних прав і законних інтересів сторін та третіх осіб. Це сприяє повній реалізації їхніх процесуальних прав і обов'язків, а також забезпечує їхнє право на правову допомогу, зокрема, коли представництво здійснюється адвокатом. Можливість представництва в господарському процесі є доступною у всіх справах, що розглядаються відповідно до процедур господарського судочинства, на будь-якій стадії судового процесу [1].

Під процесуальним представництвом у судовому процесі розуміється виконання процесуальних дій особисто або в інтересах іншої особи, як це передбачено процесуальним законодавством. Важливо зазначити, що тепер сторонам господарського судового процесу надається можливість отримати юридичну допомогу адвоката [2].

Згідно зі статтею 58 Господарського процесуального кодексу України, представником у суді може бути адвокат або законний представник. Одна й та ж особа може виступати як представник декількох позивачів,

відповідачів або третіх осіб на одній стороні, за відсутності конфлікту інтересів між ними [3]. Представник у господарському судочинстві покликаний виконувати дві основні функції: 1) захищати права та інтереси осіб, які беруть участь у справі (здійснювати правонаступництво); 2) представляти таких осіб, бути їх повіреними (здійснювати процесуальне представництво) [4, с. 254]. З вище наведеного можна зробити висновок, що інститут представництва дозволяє учасникам господарського процесу, з одного боку, доручати представництво своїх інтересів особі, обраній ними, а з другого – вимагати від представника здійснення всіх передбачених законом заходів та використання зазначених у дорученні засобів у цілях захисту інтересів довірителя. У господарському судочинстві представництво для адвоката є певним видом публічно-правової діяльності, в основу якої покладено надання змістовної кваліфікованої юридичної допомоги довірителю (клієнтові) і захист прав, свобод та інтересів у правовому спорі з державою [5, с. 151].

Специфіка правового статусу адвоката в господарському процесі визначається специфікою самого господарського судочинства, яку пов'язують із двома ключовими категоріями: предметом та суб'єктивним складом даного виду процесуальних правовідносин [6, с. 38]. Участь адвоката в судовому процесі та господарському зокрема базується, в першу чергу, на нормах, що регламентують право на правову допомогу. Так, відповідно до статті 131-2 Конституції України для надання професійної правничої допомоги в Україні діє адвокатура та виключно адвокат здійснює представництво іншої особи в суді, а також захист від кримінального обвинувачення [7].

Аргументи на користь цієї позиції наступні: по-перше, адвокати мають належну кваліфікацію, яка документально підтверджується свідоцтвом про право на заняття адвокатською діяльністю. Це свідоцтво видається лише після наявності щонайменше дворічного стажу роботи у сфері права, складання кваліфікаційного іспиту, успішного стажування та складання присяги. По-друге, адвокати зобов'язані дотримуватися Правил адвокатської етики. По-третє, доцільність звернення за допомогою саме до адвоката пояснюється тим, що адвокати, на відміну від інших правових фахівців, які також можуть здійснювати представництво, несуть дисциплінарну відповідальність у разі порушення вимог законодавства. По-четверте, про монополію адвокатів свідчить досвід європейських країн [6, с. 41].

Незважаючи на опосередковану роль адвоката в господарському процесі, його діяльність охоплює певні обов'язки, що спрямовані на повноцінне вирішення справи. Це проведення юридичних консультацій і надання порад, допомога в складанні процесуальних документів (позовних заяв, клопотань, апеляційних або касаційних скарг, відзивів), збирання доказів і участь в їх дослідженні, участь у судових засіданнях.

Також до повноважень адвоката можна віднести процес недоведення господарських справ до суду (досудове врегулювання спору), що називається «медіація» [5, с. 151].

Відтак, повноваження адвоката як представника у господарському судочинстві поділяються на загальні і спеціальні. До загальних належать ті, без яких не може обійтися представник, захищаючи інтереси довірителя (право участі в дослідженні доказів, виступи в судових засіданнях, право звертатися з клопотаннями про залучення до справи доказів, заявляти відводи суду тощо). Вказані повноваження докладно не перераховуються в уповноважуючих документах або навіть не вказуються взагалі. Спеціальні повноваження представника стосуються здійснення найбільш важливих дій, пов'язаних з розпорядженням об'єктом процесу, визначенням характеру судового захисту. Щоб між довірителем і представником не сталося якихось непорозумінь з приводу таких дій, повноваження на їх вчинення повинні спеціально обумовлюватися в уповноважуючому документі (наприклад, щодо зміни предмету позову, визнання позову, укладення мирової угоди, передачі справи до третейського суду) [8, с. 49].

Слід зазначити, що однією з особливостей діяльності адвоката як представника в господарському суді, виходячи з логічного і систематичного тлумачення норм господарського законодавства та законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність, є те, що адвокат як представник може передоручити (передати виконання зобов'язань, прийнятих за договором) тільки особі, що має статус адвоката. Адже, укладаючи угоду з адвокатом, довіритель виходить з того, що його інтереси представлятиме особа, що володіє необхідною кваліфікацією, досвідом і вмінням підготовки необхідних процесуальних документів [9, с. 84].

Повноваження адвоката як представника в господарському судочинстві, підтверджуються в порядку, встановленому законом. Враховуючи положення абз. 2 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правничої допомоги, можуть бути: 1) договір про надання правничої допомоги; 2) довіреність; 3) ордер; 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правничої допомоги [10].

Щодо питання про необхідність включення інформації в довіреність щодо представництва в суді, зокрема, що повноваження надано адвокату, а не громадянину, варто звернутись до судової практики. Наприклад, Верховний Суд у складі колегії суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду відступив від раніше сформованого Верховним Судом висновку, який був викладений у постанові від 24 квітня 2018 року у справі № 914/2414/17. У ній зазначалося, що довіреність, на підставі якої

адвокат виступає як представник клієнта у суді, повинна вказувати, що представник є адвокатом. Законодавством про адвокатуру не передбачено обов'язкової вказівки у довіреності, виданій на ім'я фізичної особи - адвоката, про те, що такий представник є саме адвокатом.

Отже, ордер на надання правової допомоги, що підтверджує повноваження адвоката, повинен бути оформлений згідно з вимогами, встановленими Положенням про ордер. Роль адвоката в господарському судочинстві полягає в тому, щоб він був сумлінним захисником фізичних та юридичних осіб, захищаючи їх приватні інтереси, і водночас діяв відповідально на боці правосуддя. Головною функцією адвокатури як правового інституту є захист прав, свобод та інтересів громадянина. Відповідно, з міркувань доцільності та підвищення якості розгляду справ у господарських судах, належним є введення монополії адвокатів на представництво у судах.

Література

1. Резнікова В.В. Правове регулювання посередництва у сфері господарювання. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 706 с.

2. Мелех Л.В. Господарський процес України: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 316 с.

3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.12.1991 р. № 1798-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>.

4. Раковчен А.А. Представництво в господарському процесі. АЕРО – 2020. Повітряне і космічне право: матеріали всеукраїнської конференції молодих учених і студентів. Київ, Національний авіаційний університет, 20 лист. 2020 р. Том 2. Тернопіль: Вектор. С. 254–256.

5. Канарик Ю.С., Яценко В.Г. Проблеми процесуального представництва в господарському судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 146–148. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2017/42.pdf.

6. Святоцька В.О. Специфіка правового статусу адвоката та проблемні питання його участі в господарському процесі: аналіз українського законодавства й адвокатської практики. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 1. С. 29–33. 9. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

7. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

8. Васильєв С.В. Господарський процес України: підручник. Харків: Еспада, 2010. 288 с.

9. Степанова Т.В. Особливості представництва юридичних осіб у господарському процесі адвокатом та іншими особами. *Правова держава*. 2016. № 22. С. 81–87.

10. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 14.10.2014 р. № 1702-VII. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 27. Ст. 282.